

by přijata lhostejně ani v Tokiu, ani ve Washingtoně. Kelloggův pakt, ať se naň dívá kdo chce, jak chce, je rozhodně znamenitým prostředkem vmísiti se do věci a sovětům bylo by málo platno protestovati proti tomu, kdyby měly opravdu úmysl do Mandžuska jít. Zůstávají-li však opatrně v pozadí, na svém území a intrikují-li jen z Mongolska proklamacími *autonomie severního okraje Mandžuska* mohou být jisti, že se jim do jejich sporu s Mukdenem velmoci plíst nebudou. Nabídky Čansuelianovy zněly po lekci od Chailaru velmi příjemně — *restitutio in integrum* na železnici — kdo by se spoléhal na čínskou vládnost, nebyl by však moudrým mužem.

Vytrvalosti a energii kancléře Schobera podařilo se konečně přece dostati pod střechem *ústavní reformy ústavní cestou*. Rázné zakročení proti teroristickým methodám Heimwehrů a při tom značné vyhovění reakčním tendencím v osnově samé ukázalo se znamenitou kombinací. Socialisti nabyli k němu důvěry a stali se přístupnými úvahám o menším zle. Na druhé straně křesťanští socialové uvědomili si, kdy už nescházelo výmluvných známek, do jaké propasti občanské války a nového hospodářského rozvratu je fašistické organisace vedou. Tak došlo ke kompromisu, který v celku znamená *utužení správy*, ale vylučuje všechny protidemokratické momenty a *Vidni* ponechává její postavení zemské vlády, jen finanční hospodářství podrobena je určité kontrole ústředí. Organisace Heimwehrů nejsou ovšem s takovýmto obratem spokojeny a ohlašují další demonstrační činnost. Každý však ví, že doba lomození minula a že to nebude dlouho trvat než všechny branné svazy budou rozpuštěny.

Švýcarský vyslanec Spojených států podepsal v Ženevě listinu o *přistoupení k nejvyššímu soudu mezinárodní spravedlnosti v Haagu*, za podmínek Společnosti národů na zářijové konferenci schválených. V podstatě šlo o to, aby žádná otázka Spojené státy interessující nemohla býti v Haagu rozsuzována bez souhlasu Washingtonu. Ostatní zúčastněné státy vyhověly této podmínce aspoň potud, že daly souhlas, aby každá záležitost sem spadající byla nejprve projednána s vládou Spojených států, která bude míti na vůli soud opustiti. Tím se však prakticky Amerika ocitá v těsné kooperaci se Společností národů, poněvadž Ženeva bude s ní musit projednávat každou otázku než-li bude Haagu předložena. Krok za krokem, *via facti*, blíží se americká Unie mezinárodní organisaci.

Spojená opposice v *polském sejmu* vyslovila nedůvěru vládě Switalského, která odstoupila. Co se zamýšlelo tímto gestem nebylo cizině dosti srozumitelné, poněvadž žádným hlasováním a zjištěním známého poměru mezi oběma tábory ve sněmovně nemůže se na faktické situaci nic změnit. Vládné maršál *Pilsudski* se svými důvěrníky azemě je ho poslušna. Arithmetický součet spousty roztržštěných, navzájem se potírajících frakcí z prava, z leva i z menšin nemůže se považovat za politicky tvůrčí živél. Očekávaly se radikální kroky maršálka, jehož poměr k sejmu byl už dávno do krajnosti napjatý. Zasažením presidenta republiky *Mosczyckého* podařilo se však krisi převésti znovu na parlamentní dráhu a je dokonce oprávněná naděje na vytvoření majority. Všechny strany jsou dnes již ochotny spolupracovati na projektu ústavní reformy, který dosud potíraly. Snad příklad Rakouska měl zde také dobrý vliv.

Rudolf Procházka.

LITERATURA.

EMIL SOBOTA: REPUBLIKA NÁRODNÍ ČI NÁRODNOSTNÍ? (Čin, Praha 1929, stran 67.)

Známý pracovník v právních otázkách jazykových a národnostních přichází s novým spisem na téma, o jehož důležitosti nelze pochybovati. Autor řeší otázku, co jest stát národní a národnostní, s hlediska práva a odpovídá: »Státem národním dlužno rozuměti takový stát, jehož právní řád dává přednost určitému národu před ostatními. Stát národnostní pak jest takový stát, jehož právní řád spočívá na zásadě rovnosti všech národů uvnitř tohoto státu.« Podle těchto kriterií zkoumá pak, čím je republika Československá, a konstatuje, že v našem právu máme skutečně obojí zásadní pojetí

státu, jež se navzájem prostupuje (str. 11—12). Z tohoto poznatku vychází autor i v další části spisu, obíraje se odděleně partii československého práva, v nichž jest uplatněna zásada rovnosti mezi národnostmi, a partii, v nichž se poskytují určité přednosti národu československému (resp. národu Podkarpatských Rusínů) oproti ostatním (národnostním menšinám).

Vymeziv pojem národa československého a národnostních menšin ve smyslu právního řádu (str. 13—17) a dotknuv se stručně pramenů československého národnostního práva (str. 18—21), přechází autor k rozboru partií národnostního práva československého, které vycházejí z *principu rovnoprávnosti*. Sem patří především některá ustanovení úst. listiny, recipovaná ze Saint-Germainské smlouvy o ochraně menšin (na př. §§ 128, 130), dále normy o trestní ochraně národnosti, o ochraně dítěte proti odnárodnování pomocí veřejného obecného školství (lex Perek na Moravě), § 53. volebního řádu do poslanecké sněmovny, č. 205/25 a j. (str. 22—27). Za zvláštní případ provedení zásady rovnosti v nár. právu československém považuje autor samosprávu národnostní (str. 28—31). — Naproti tomu *přednosti* národa československého jsou uplatněny zejména v předpisech jazykových. Tato přednost vyplývá již ze Saint-Germainské smlouvy. Dále jsou jisté přednosti povahy *čestné*. Sem řadí autor na př. ustanovení postihující příkoří, spáchaná na československém národě za války, a j.

V další kapitole jedná Sobota o »Prvcích právního minima národnostních menšin«, k nimž řadí jazykovou ochranu menšin, ochranu kulturních nároků a právo opce (str. 42—56). — Zvláštní kapitola věnována jest národu Podkarpatských Rusínů, v níž se autor zabývá právními předpisy, jež se vztahují k Podkarpatské Rusi (str. 56—58). — V kapitole nadepsané »Právní situace národnosti. Právo národnostní a jazykové« zdůrazňuje autor, že národnostní právo není úplným obrazem právní situace jednotlivých národů ve státě, a to proto, že jsou předpisy, které, ač důležité s hlediska národnostního, zejména s hlediska politického pro národnost, mají vlastní význam jiný, t. j. širší, sledující jiný obor společenských jevů než národnost, takže jenom faktické okolnosti druhotně jim propůjčují národně-politickou důležitost. Sem patří na př. zákony o pozemkové reformě, jež mají druhotně národní význam tím faktem, že majitelé velkostatků jsou v malé míře československé národnosti, zato však hodně národnosti německé a maďarské. »Oblast práva národnostního jest tedy užší nežli oblast právních předpisů s hlediska národnostního významných.« Právo národnostní je však látka širší než pouhé právo jazykové (str. 61—63).

V poslední kapitole (str. 64—67) nadepsané »Národnostní právo a národnostní politika« ukazuje autor, jak obsah národnostních právních norem je závislý jak na politické negaci nebo pasivnosti národnostních menšin, tak na pozitivní politické práci. Národnostní menšiny volily v době, kdy se národnostní právo tvořilo, cestu první. Pro budoucnost vyslovuje autor názor, že »zásluhy o stát, jež si bohdá národnostní menšiny v republice získají, projeví se nutně v posílení jejich právní situace, která vtiskne nepochybně vážné změny i národnostnímu právu tohoto státu; stejně zase jako negace tohoto státu, kdyby se projevila novými činy menšinových národů, měla by nepochybně opět opačný účinek na národnostní právo.«

Dr. J. Krejčí.

FRANT. ADLER: DAS TSCHECHOSLOWAKISCHE VERFASSUNGSRECHT IN DEN JAHREN 1922 BIS 1928. (*Jahrbuch des öffentlichen Rechts, Band 17, 1929, Tübingen, str. 239 až 294*).

Na 42 stranách (str. 239—281) podává autor zhuštěný přehled vývoje našeho práva v letech 1922 až 1928 v tomto pořadu: Úvod (strana 239 až 242); Státní občanství (242 až 244); Podkarpatská Rus (244 až 246); Zákonodárství (246 až 254); Volební právo a volební soud (254 až 260); President a vláda (260 až 263); Organisece politické správy a nejvyšší správní soud (263 až 267); Justice (267 až 270); Práva a svobody občanské, ochrana menšin a právo jazykové (270 až 278); Ústavní soud (278 až 281). Na zbývajících stranách (281 až 294) jest uveden text některých důležitých právních ustanovení, jež vztahují se k probíraným materiím.